

Eksporter den militære succes i Irak til Afghanistan – er det en god ide?

Af Lars Erslev Andersen

Lektor, Institut for Historie, Syddansk Universitet

Når den amerikanske præsident George W. Bush her ved nytårstide skal gøre status over sin politik i 2007, kan han notere sig en succes, nemlig det markante fald i volden i Irak. Da rapporterne fra Irak i løbet af efteråret begyndte at melde om, at volden i nogle af de områder, der for blot et år siden var skueplads for nogle af de mest blodige og brutale kampe, blev meldingerne først mødt med tøvende skepsis. Ved udgangen af 2007 må selv de største kritikere af Bush-regeringen dog erkende, at der er tale om et markant fald i oprørernes og terroristernes militante aktiviteter og at sikkerheden som følge heraf er markant højnet.

Da Bush i begyndelsen af året igangsatte sin nye strategi var der i sandhed tale om, at den amerikanske regering gik enegang. I december 2006 var der kommet en højtprofileret rapport, der anbefalede en ny strategi med forhandlinger med nabolandene Iran og Syrien samt en plan til, hvordan de amerikanske tropper kunne omgrupperes og nedjusteres i antal. Demokraterne, der netop havde vundet midtvejsvalget, talte stadig mere insisterende om en begyndende tilbagetrækning af tropper og deres krav nød stor lydhørhed både i USA, Europa og Mellemøsten. Men Bush gjorde det modsatte: Han sendte 30.000 soldater mere til Irak, hvilket som tingene stod blot fik kritikken af hans Irak-politik til at nå nye højder. Men tilsyneladende virkede strategien og i stedet for kritik af, at de ekstra soldater blev sendt til Irak vil stort set de samme kritikere nu have Bush til at sende flere tropper til Afghanistan for kunne det virke i Irak, vil det nok også virke i Afghanistan, hvorfra rapporterne tværtimod at melde om større sikkerhed forudsiger forøget Taliban offensiv i 2008.

Med de beroligende meldinger om fredelig udvikling i Irak og bekymrende forudsigelser om eskalering af krigen i Afghanistan lyder det enkle derfor krav nu, at den succesfulde Irak-strategi overføres til Afghanistan. I den forbindelse er det værd at erindre sig, at den nye strategi i Irak ikke blot bestod i flere soldater, men også i et andet og ret beset endnu mere dramatisk skridt, nemlig i et

strategisk samarbejde med mange af de sunnimuslimske irakiske oprørere, som USA frem til foråret 2006 havde ligget i indædt kamp med. Disse oprørere var organiseret omkring stammeledere og mange af dem havde været medlemmer af Saddam Husseins Baath parti og adskillige havde tillige tjent deres penge som medlemmer af den irakiske hær. Det var disse folk, USA sendte ud i kulden, da den irakiske hær i 2003 blev opløst og en nidkær politik om ikke at bruge tidligere Baath medlemmer i det nye Irak, blev iværksat – i høj grad tilskyndet af den nye irakiske og amerikansk støttede politiske elite rekrutteret fra de shiamuslimske grupper.

Alt tyder på, at det er samarbejdet med disse sunnimuslimske arabiske militser, der er den væsentligste årsag til nedgangen i volden. Med amerikanske våben, penge og støtte er det lykkedes dem, at skabe kontrol i områderne ved både at jage mere al-Qaida orienterede jihadister på flugt og bekæmpe shiamuslimsk kontrollerede militser, der har huseret enten som dele af det officielle Iraks politi, militær og myndigheder eller på egen hånd. Den forøgede sikkerhed har endvidere ført til, at amerikanerne har fundet nye samarbejdspartnere i forbindelse med egentlig udviklings- og genopbygningsprojekter, der via en forbedret hverdag både skal give irakerne troen tilbage på, at bedre tider er undervejs samt at USA vil dem det godt.

Så vidt så godt. Man kan sige, at amerikanerne med sin nye strategi søger at råde bod på den eklatante fejl, det var i 2003 at opløse den irakiske hær. Der melder sig imidlertid to spørgsmål. For det første om strategien på længere sigt er holdbar og for det andet om den har skabt luft til, at tropper kan overføres til Afghanistan? Til det første spørgsmål er den øverste amerikanske leder David Petraeus' s svar ganske tøvende, idet han klogt nok i første omgang begrænser sig til at glæde sig over, at volden for indeværende er gået ned. Hvis han er bekymret for fremtiden er det også ganske forståeligt. Sagen er jo, at roen er opnået ved på den ene side militært, politisk og økonomisk at støtte lokale militsgrupper, hvilket på den anden side uundgåeligt svækker centralregeringen i Bagdad. Logikken er altså, at i takt med, at de lokale militser har succes, taber centralregeringen magt og indflydelse med det resultat, at den proces til en fragmentering af Irak, som allerede var i gang under Saddam Hussein – ironisk nok som følge af en lignende uddelegering af magt til lokale magtcentre – forstærkes. Når regeringen i Bagdad vil øve indflydelse i provinserne, har den ingen anden mulighed end at ligge på knæ for de lokale militser og når

amerikanerne vil finde lokale samarbejdspartnere, er de på samme måde henvist til at stole på de lokale grupper og krigsherrer. Den nye strategi understøtter dermed en opblomstring af lokale magtcentre og netværk, der driver deres egen politik helt hinsides såvel den irakiske regerings som den amerikanske hærs kontrol. Risikoen er, som bl.a. professoren i Mellemøstens historie ved Harvard universitetet Robert Owen i *The Boston Globe* har peget på, en ”libanisering af Irak” hvormed han mener, at Irak fragmenteres i lokale magtstrukturer hinsides statsmagtens kontrol.

Det siger sig selv, at balancen (hvis der nogen sinde har været en) i Irak dermed er blevet forrykket væsentligt, fordi en stærkere sunnimuslimsk arabisk modvægt til den shiamuslimsk dominerede regering i Bagdad vokser frem med forstærket risiko for, at den på et tidspunkt vil forsøge at fravriste den siddende regering i Bagdad magten med en regulær borgerkrig til følge. I takt med at amerikanerne begynder at følge briterne trop og starter en tilbagetrækning øges risikoen for, at de nye sunnimuslimske netværk vil udnytte situationen til at gå efter magten i Bagdad. Skal den situation undgås, er det helt uomgængelig nødvendigt, at der kommer skred i den politiske proces, der burde føre til, at de sunnimuslimske arabere blev integreret i magtapparatet og regeringen i Bagdad, at der bl.a. vedtages en retfærdig olielov, at militserne – for ikke komme i samme situation som i Libanon – integreres i den irakiske hær osv. Der er ingen – ingen – tegn på, at denne politiske proces er på vej i Irak. Konklusionen kan derfor meget vel blive, at den foreløbige militære succes leder til en politisk katastrofe som åbner for en regulær borgerkrig.

Det er derfor alt for forhastet nu at kræve, at USA trækker sine soldater ud af Irak og overfører dem til Afghanistan. Tværtimod må amerikanerne udnytte deres tilstedeværelse og den positive situation, der er opnået gennem et fald i volden, til at understøtte den politiske integration i Irak. På den ene side må regeringen i Bagdad erkende, at den skal være meget mere villig til at invitere de sunnimuslimske arabere ind i magten og på den anden side må de sunnimuslimske arabiske militser være indstillet på, at de i det nye Irak skal dele magten med alle grupperinger i Irak, herunder de forskellige shiamuslimske partier. Det er udfordringen såvel for USA som for Irak og den proces er endnu ikke startet. Lykkes den, vil det være betimeligt at overveje om den kan overføres til Afghanistan, men næppe før.